

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

АННЮК ДМИТРО ВАСИЛЬОВИЧ

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У НЕПРИБУТКОВИХ
ОРГАНІЗАЦІЯХ

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – «Управління та адміністрування»)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент, заступник декана економічного факультету, доцент кафедри обліку та оподаткування Шкроміда Віталій Васильович

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Рецензент кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики Русин Роман Семенович

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Захист відбудеться «22» червня 2023 р.

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

д.е.н., проф. Баланюк І. Ф.

(посада, прізвище, ініціали)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми: ведення бухгалтерського обліку, згідно норм чинного законодавства є обов'язковим щодо всіх суб'єктів господарювання в Україні, незалежно від їх виду, організаційно-правової форми, власності, мети діяльності та інших ознак. Однією із поширених груп суб'єктів господарювання є некомерційні суб'єкти господарювання, серед яких левову частку організацій складають громадські організації. Неприбуткові організації, хоч і здійснюють свою діяльність без мети отримання прибутку, проте їхня діяльність спричиняє значний вплив на економіку країни. У зв'язку із особливостями у діяльності неприбуткових організацій, певні особливості має також ведення бухгалтерського обліку такими суб'єктами господарювання, що є темою дослідження бакалаврської роботи Дослідження у межах цієї теми здійснювалося на прикладі громадської організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини» з метою детальної характеристики ведення бухгалтерського обліку в межах громадської діяльності.

Мета: розкриття особливостей ведення бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях, зокрема у громадських організаціях як одному із різновидів неприбуткових організацій.

Завдання даної дипломної роботи:

- Визначити місце неприбуткових організацій в системі суб'єктів господарювання : особливості їх правового статусу;
- Обґрунтувати роль неприбуткових організацій в економіці країни та особливості їх діяльності;
- Визначити нормативно-правове забезпечення обліку і звітності діяльності неприбуткових організацій;
- Дослідити особливості організації обліку у громадській організації туристичного профілю;
- Охарактеризувати методіку обліку діяльності громадської організації;

- Вказати особливості звітування щодо діяльності неприбуткової організації;
- Проаналізувати фінансово-майнове забезпечення діяльності неприбуткової організації туристичного профілю;
- Здійснити оцінку фінансового стану громадської організації;
- Висвітлити статус громадських організацій у контексті розвитку туристичної галузі станом та сьогодні та перспективи зміни становища.

Об'єкт дослідження: бухгалтерський облік громадської організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини».

Предмет дослідження: особливості ведення бухгалтерського обліку громадською організацією «Туристична асоціація Івано-Франківщини».

Методи дослідження:

- Діалектичний метод – застосовувався при дослідженні сутності неприбуткових організацій та їх місця в системі суб'єктів господарювання;
- Метод аналізу – використовувався при здійсненні аналізу отриманої інформації щодо організації бухгалтерського обліку в організації та визначення особливостей ведення нею бухгалтерського обліку;
- Системний метод – використовувався для дослідження і характеристики всіх сфер здійснення бухгалтерського обліку.

Для дослідження питань, пов'язаних із темою даної роботи використовувалися такі нормативно-правові акти, як: Конституція України, Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Цивільний кодекс України, Закони України: «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», «Про громадські об'єднання», норми НП(С)БО 7 «Основні засоби», 8 «Нематеріальні активи», 9 «Запаси», 10 «Дебіторська заборгованість», 15 «Дохід», 16 «Витрати», 25 «Спрощена фінансова звітність», 26 «Виплати працівникам», Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Методичні

рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, Національний класифікатор України, Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань.

Інформаційну та теоретичну базу дослідження становлять праці вітчизняних науковців-економістів, які вони розкривають у своїх працях. Даній темі приділяється увага як у працях науковців загального спрямування (підручниках з фінансового і бухгалтерського обліку), так і в працях, спрямованих на дослідження даної теми. Прикладом спеціалізованої праці є робота «Облік у неприбуткових організаціях» авторів Глебова Н. В., Волошан І. Г., в якій автори акцентують увагу на відмінностях в обліку неприбуткових організацій, в порівнянні з комерційними організаціями.

Практичне значення одержаних результатів: результати даного дослідження можуть використовуватися при дослідженні та характеристиці ведення бухгалтерського обліку неприбутковими організаціями, і безпосередньо громадськими організаціями. Також результати даного дослідження можуть використовуватися іншими громадськими організаціями в плані запозичення досвіду ведення бухгалтерського обліку.

Структура і обсяг роботи: бакалаврська робота структурно складається з вступу, 3 взаємопов'язаних розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 28 додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи – 71 сторінка комп'ютерного тексту, містить 23 таблиці і 3 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «Теоретичні основи обліку у неприбуткових організаціях» розкривається зміст діяльності неприбуткових організацій, характеризується їх правовий статус та економічний зміст діяльності, визначаються правові основи діяльності неприбуткових організацій, характеризуються основні, характерні для неприбуткових організацій ознаки, визначаються відмінності діяльності громадських організацій, порівняно із комерційними організаціями, характеризується роль неприбуткових організацій в національній економіці та специфіка діяльності даних організацій, дається характеристика громадських організацій, як особливого виду неприбуткових організацій.

У розділі 2 «Особливості організації і методики обліку діяльності громадської організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини» дається характеристика досліджуваного суб'єкта, розкривається порядок організації ведення бухгалтерського обліку у досліджуваній організації, визначаються основні, застосовувані організацією методи ведення обліку, особливості відображення інформації на відповідних рахунках плану рахунків бухгалтерського обліку, наводяться основні (типові кореспонденції) ведення обліку на відповідних рахунках, характеризується порядок та форми звітування організації за результатами діяльності протягом відповідного періоду, склад звітної документації та особливості її подання.

У розділі 3 «Аналіз діяльності громадської організації «Туристична асоціація «Івано-Франківщини» розкриваються особливості проведення економічного аналізу певних ділянок обліку в організації та здійснено аналіз фінансово-майнового забезпечення діяльності даної організації, здійснено аналіз та оцінку фінансового стану досліджуваного суб'єкта, характеристику основних економічних показників діяльності організації, проведено аналіз діяльності громадських організацій у сфері розвитку туристичної галузі, а також визначено перспективи розвитку як діяльності громадських організацій у даній сфері, так і досліджуваного суб'єкта.

ВИСНОВКИ

Основою всіх економічних процесів виступають дії відповідних суб'єктів щодо виробництва відповідних товарів, виконання певних робіт чи надання послуг. Такі дії є за своїм змістом господарською діяльністю суб'єктів господарювання. Господарська діяльність може бути як з метою отримання прибутку, так і без такої мети. Суб'єкти господарювання, які здійснюють свою діяльність без мети отримання прибутку отримали назву неприбуткових суб'єктів господарювання (неприбуткових підприємств, установ та організацій). В законодавстві використовуються різні терміни щодо позначення поняття такого суб'єкта господарювання. Найбільш доцільним є закріплення в нормах Податкового кодексу України терміну «неприбуткові підприємства, установи та організації». Загалом, аналіз правового статусу неприбуткових організацій дозволяє виділити такі важливі ознаки неприбуткових організацій, як систематичність, самостійність здійснення діяльності, обмеженість неприбуткової діяльності та виключність фінансування діяльності таких суб'єктів господарювання. Існують різні види неприбуткових організацій, проте для даної роботи, було звернено увагу на громадські організації, які визначаються як добровільне об'єднання фізичних осіб, які мають спільну мету. Громадські організації мають також характерні ознаки, до яких належать недержавність, незалежність, неприбутковість, самостійність та спільність інтересів членів громадської організації. Громадські організації також бувають різних видів, залежно від певних критеріїв їх класифікації.

Неприбуткові організації, як обґрунтовувалося вище, мають вплив на відповідні економічні процеси в державі. У певних сферах діяльність таких неприбуткових організацій має вирішальний вплив на виникнення, зміну чи припинення відповідних правовідносин. Діяльність неприбуткових організацій регламентується нормами спеціального законодавства, залежно від виду відповідної неприбуткової організації та сфери діяльності таких неприбуткових організацій. Передумовою здійснення діяльності неприбутковою організацією є

внесення до відповідного реєстру відомостей про таку неприбуткову організацію, який ведеться органами Державної податкової служби. Крім внесення відомостей до такого реєстру, неприбуткова організація повинна зареєструватися за відповідним кодом класифікації видів економічної діяльності, який передбачений для неприбуткових організацій.

Нормативне регулювання здійснення обліку та звітності діяльності неприбуткових організацій здійснюється на 3 рівнях. Перший рівень регламентації визначається нормами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інших законів та підзаконних нормативно-правових актів. Норми Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», який визначає основні засади і правила ведення бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях та подання відповідно фінансової звітності такими організаціями. Другий рівень регулювання становлять норми національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Неприбутковими організаціями застосовуються положень (стандартів) бухгалтерського обліку, так, як і підприємницькими суб'єктами господарювання. Третій рівень визначають норми інструкцій, типових форм реєстрів, методичних рекомендацій та будь-яких інших нормативно-методичних документів.

Бухгалтерський облік повинен здійснюватися кожним підприємством, установою чи організацією, незалежно від форми власності, мети діяльності, інших ознак, якщо така організація, підприємство, установа здійснюють свою діяльність на території України, зареєстровані у встановленому законом порядку та здійснюють свою діяльність відповідно до вимог законодавства. Загалом існують 4 моделі здійснення бухгалтерського обліку: ведення бухгалтерського обліку особисто власником, засновником чи керівником суб'єкта господарювання; створити відповідну бухгалтерську службу (так звану бухгалтерію) як один із структурних підрозділів підприємства, яку буде очолювати головний бухгалтер; передати повноваження щодо ведення бухгалтерського обліку спеціалізованій організації чи централізованій бухгалтерії, у разі її створення; делегувати ведення обліку бухгалтеру-фахівцю

на договірних засадах. Саме у такій формі здійснюється ведення бухгалтерського обліку у громадській організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини».

Облік у громадській організації ведеться відповідно до наказу про облікову політику. Бухгалтерський облік всіх об'єктів обліку ведеться відповідно до вимог затверджених положень (стандартів) бухгалтерського обліку. У зв'язку з специфікою діяльності організації, облік ведеться тільки щодо певних об'єктів, так як не всі ділянки обліку присутні у діяльності організації – зокрема, не ведеться облік щодо виробництва продукції, її реалізації, витрат, пов'язаних з виробництвом продукції чи витрат на збут тощо. Ведення бухгалтерського обліку здійснюється на основі відповідних первинних документів, які створюються відповідно до фактів здійснюваних операцій. Для деталізації обліку, організація здійснює облік витрат на рахунках і 8, і 9 класів.

За результатами звітного періоду складається і подається відповідна звітність. Основною звітністю є фінансова звітність. Досліджувана організація здійснює подання спрощених форм фінансової звітності для мікропідприємства, оскільки вона відповідає вимогам Господарського кодексу України щодо мікропідприємств. Тому, за нормами НП(С)БО 25, організація подає звітність для мікропідприємств. Крім фінансової звітності, організація здійснює подання встановлених форм податкової та іншої звітності.

Аналіз фінансово-майнового забезпечення громадської організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини» є важливою складовою аналізу діяльності організації в цілому, оскільки дозволяє визначити загальний стан і можливість ведення організацією своєї діяльності у подальшому. Аналіз необоротних і оборотних активів організації показує достатню забезпеченість такими активами організації. Протягом останнього звітного періоду склад таких активів сильно видозмінився у зв'язку з введенням в експлуатацію нового необоротного активу, проте це позитивно вплине на діяльність організації в подальшому. Аналіз трудових ресурсів дозволяє зробити висновок про відсутність високого рівня плинності кадрів у організації та забезпеченість діяльності організації трудовими ресурсами. Доходи підприємства згідно аналізу

показують значний ріст протягом останніх років, проте з кожним роком кількість таких доходів поступово зменшується, і минулого звітного періоду вони продовжили своє зменшення у зв'язку із суспільно-політичною ситуацією, проте така тенденція має негативний характер. На фоні цього спостерігається високий рівень витрат організації і його зростання протягом останнього року, що є негативним у разі продовження такої тенденції як щодо доходів, так і щодо витрат організації.

Аналіз використання організацією своїх активів та зміни зобов'язань дозволяє зробити висновок про вагомі зміни в структурі активів організації протягом останнього періоду і загальну зміну в структурі активів в контексті необоротних-оборотних активів. Аналіз зобов'язань організації дозволяє зробити висновок про стабільність виникнення зобов'язань у організації, зокрема, протягом останнього року не спостерігається зміни частки власного та залученого капіталу організації, із структурною зміною цих видів пасивів організації. Аналізи інших показників дозволяють стверджувати про фінансову стійкість організації та можливість її в подальшому здійснювати свою діяльність. Звичайно спостерігаються негативні зміни у відповідних коефіцієнтах, що зумовлене суспільно-політичною ситуацією у звітному періоді, проте рівні фінансових показників не сильно відрізняються від встановленої норми що дозволить організації у короткостроковій перспективі повернутись до відповідних показників.

Щодо перспектив діяльності та розвитку організації, то проведений SWOT-аналіз дозволяє визначивши всі сильні і слабкі сторони, можливості та загрози визначити можливості розвитку організації. Загалом, перспективи розвитку організації можна охарактеризувати як достатні для провадження цією організацією діяльності у подальшому та можливого розвитку і удосконалення цієї організації. В Україні діяльність таких організацій не є дуже поширеною і в основному характеризується більшою концентрацією діяльності таких організацій у туристичних регіонах України. Проте, розвиток туризму в Україні

стане причиною більшої активізації діяльності таких організацій, створення нових організацій та активнішої роботи вже існуючих організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Х. : ХДУХТ, 2019. 182 с.
2. Атамас П. Й. Фінансовий облік : Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 356 с.
3. Верига Ю. А., Гладких Т. В., Орищенко М. М. Фінансовий облік : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2019. 492 с.
4. Ільїна С., Верхоглядова Н., Шило В., Кисла В. : Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 536 с.
5. Іщенко Я. П., Подолянчук О. А., Коваль Н. І. Фінансовий облік І : підручник. Вінниця : Видавництво ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 496 с.
6. Король Г. О., Сокольська Р. Б., Акімова Т. В. та ін. Фінансовий облік І : навч. посібник. Дніпро : НМетАУ, 2020. 192 с.
7. Краєвський В. М., Колісник О. П., Гуріна Н. В. Фінансовий облік : навчальний посібник. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.
8. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підручник; 2-ге вид., доп. та перероб. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 482 с.
9. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 460 с.
10. Кудлаєва Н. В. Фінансовий облік І. Навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2018. 305 с.
11. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. 3-тє вид. доп. І перероб. К. : Центр учбової літератури, 2022. 608 с.
12. Теловата М. Т., Петраковська О. В. Фінансовий облік – 1 (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. К. : Інтердрук, 2019. 217 с.
13. Чудовець В. В., Жураковська І. В. Фінансовий облік і звітність : навчальний посібник. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. 330 с.
14. Шкроміда В. В., Василюк М. М., Гнатюк Т. М. «Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання». Посібник. м. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2016. 219 с.